

HVAD ER HUMANIORA

I Hvad er-serien er foreløbig udkommet:

Hvad er astronomi

Hvad er biologi

Hvad er etik

Hvad er historie

Hvad er humaniora

Hvad er islam

Hvad er kristendom

Hvad er krop

Hvad er matematik

Hvad er naturvidenskab

Hvad er psykologi

Hvad er socialantropologi

Hvad er sociologi

Hvad er sprog

Hvad er videnskabsteori

FINN COLLIN

HVAD ER
HUMANIORA

A

AKADEMISK FORLAG

Hvad er humaniora

Finn Collin

© 2012 Akademisk Forlag

– et forlag under Lindhardt og Ringhof Forlag A/S, et selskab i Egmont

1. udgave, 1. oplag, 2012

Mekanisk, fotografisk, elektronisk eller anden gengivelse af denne bog eller dele heraf er kun tilladt efter Copy-Dans regler.

I bogen er der med tilladelse fra Akademisk Forlag citeret fra Finn Collin & Jan Faye (red.) (2008) *Ideer vi lever på*.

Omslag: Stoltze Design Aps

Typografisk tilrettelægning og sats: Dorte Cappelen

Sat med TheAntiquaB og Futura hos Dorte Cappelen

Forlagsredaktion: Dorte Ipsen

Tryk: Livonia Print

ISBN 978-87-500-4105-4

www.akademisk.dk

INDHOLD

- 7 FORORD**
- 11 INDLEDNING**

DEL I

- 21 KAP. 1 DEN KLASISKE OLDTID**
- 26 KAP. 2 MIDDELALDER OG RENÆSSANCE**
- 31 KAP. 3 OPLYSNINGSTIDEN**
- 37 KAP. 4 DEN HISTORISKE VENDING I HUMANIORA**
- 48 KAP. 5 IDEALISMEN I DANMARK**
- 53 KAP. 6 REAKTIONEN IMOD IDEALISMEN:
MATERIALISME OG POSITIVISME**

DEL II

- 62 KAP. 7 VIDENSKABSTEORI OG METODELÆRE**
- 65 KAP. 8 HUMANVIDENSKAB KONTRA NATUR-
VIDENSKAB: DEN TYSKE TRADITION**
- 77 KAP. 9 DATA, TEORI OG FORTOLKNING I
HUMANIORA OG NATURVIDENSKAB**
- 84 KAP. 10 HUMANIORA OG INTENTIONEL
FORKLARING**
- 94 KAP. 11 VIDENSKABSTEORETISKE
UDFORDRINGER VED INTENTIONEL
FORKLARING**

- 106 KAP. 12 FYSIOLOGISK REDUKTION I
HUMANVIDENSKABERNE**
- 114 KAP. 13 ER ALLE HUMANVIDENSKABER
INTENTIONELLE?**
- 127 KAP. 14 GENERELLE LOVMÆSSIGHEDER
I HUMANIORA**
- 146 KAP. 15 HISTORIEN, KULTUREN OG
DEN MENNESKELIGE NATUR**
- 160 KAP. 16 HUMANISTISK VIDEN ER REFLEKSIV**

DEL III

- 163 KAP. 17 HUMANIORA, UNIVERSITETER OG
SAMFUNDSINTERESSER**
- 168 KAP. 18 HUMANIORA OG
DEN ØKONOMISK-MATERIALISTISKE
SAMFUNDSOPFATTELSE**
- 188 KAP. 19 HUMANIORA OG VÆRDIKAMPEN**
- 199 KAP. 20 DE POLITISKE IDEOLOGIER OG
MENNESKETS NATUR**
- 212 KAP. 21 HVORDAN VILLE VERDEN SE UD
UDEN HUMANIORA?**
- 219 KAP. 22 HUMANIORAS SAMFUNDSBIDRAG
I FREMTIDEN**
- 224 KAP. 23 EN FREMTIDSSTRATEGI FOR HUMANIORA**
- 231 LITTERATUR**
- 235 REGISTER**

FORORD

Denne bog er en indføring i humanioras videnskabsteori. Betegnelsen »videnskabsteori« bruger jeg her i en bred betydning som dækker en vifte af discipliner med videnskaberne som genstand. Blandt dem er videnskabshistorie, videnskabsfilosofi, videnskabssociologi, videnskabspsykologi, videnskabsøkonomi og flere andre. I denne bog er det især videnskabshistorie, videnskabsfilosofi og videnskabssociologi vi skal beskæftige os med.

Bogen er samtidig et forsvarsskrift for humaniora og dermed også et udtryk for forfatterens personlige engagement i denne gruppe af videnskaber. Men sådan må enhver bog om humaniora nok være. For mens man uden tvivl kan skrive en neutral og upersonlig bog om naturvidenskabernes videnskabsteori, som er en standardgenre, gælder dette ikke for humaniora. Det skyldes to forhold: For det første findes der en standardforståelse af hvad naturvidenskaberne er som uden større vanskelighed kan gengives i neutral lærebogsform. For humaniora er det samme ikke tilfældet, og derfor må enhver bog om dette emne blive et mere individuelt og personligt projekt. Den anden grund er at mens naturvidenskab som samfundsinstitution ikke har et forsvar behov, gælder det modsatte for humaniora. Naturvidenskab anerkendes af alle som en vigtig bidrager til vækst og velstand i samfundet,